

IN EFFECT, DO WE ELECT IMAMO LI IZBORA

Izveštaj

Diskusioni sto: **Mnogo medija, malo glasova; uloga regulatora u očuvanju medijskog pluralizma**

Konferencija: [“Imamo li izbora?”](#)

24. oktobar 2024. godine

Materijal korišćen na diskusionom stolu nalazi se [ovde](#).

Diskusioni sto pod nazivom “Mnogo medija, malo glasova; uloga regulatora u očuvanju medijskog pluralizma” bila je posvećena medijskom pluralizmu i ulozi Regulatornog tela za elektronske medije (REM). Učesnici su imali prilike da u formi diskusije razmene mišljenja o potencijalnim rešenjima, predlozima i neophodnim koracima u obezbeđivanju medijskog pluralizma ali i unapređenju uloge REM-a u tom polju. Diskusija je bila zatvorena za javnost.

U okviru diskusije glavna tema je bila funkcionisanje i postupanje REM-a jer, kako je istaknuto, bez nezavisnog, transparentnog i proaktivnog regulatora nije moguće delotvorno obezbediti medijski pluralizam. S tim u vezi, izdvojeno je nekoliko ključnih zapažanja i zaključaka:

- Nova medijska regulativa Evropske unije (EU) potvrđuje dosadašnje obaveze regulatornih tela, ali uvodi i nove nadležnosti koje se odnose na regulisanje digitalnih platformi. Zaključeno je da se moraju prvo rešiti stare “političke rane” i postići revolucionarna promena REM-a, a tek onda pristupiti implementaciji nove EU medijske regulative kako bi ona bila smisljena;
- Istaknuta je značajna pasivnost i netransparentnost u radu REM-a kao i nepostupanje po prijavama i nepreduzimanje drugih zakonskih obaveza;
- Tumačenjem odredbi Zakona o elektronskim medijima zaključuje se da će, osim ako se Ustavni sud ne izjasni o inicijativi koju je podneo Savet REM-a za ocenu ustavnosti i zakonitosti, mandat trenutnim članovima Saveta REM-a zaista prestati 4. novembra. U vezi s tim, primećeno je da u javnosti postoje protivrečne izjave visokih funkcionera o tome kada će novi Savet REM-a biti izabran.
- Najavljeno je iniciranje sazivanja sednice Odbora za kulturu i informisanje od strane poslanika opozicije u cilju pokretanja postupka izbora novih članova Saveta.
- Zaključeno je da je neophodno uspostaviti platformu za dijalog između svih relevantnih aktera, koja bi mogla da bude inicirana od strane civilnog društva.

I Medijska regulativa Evropske unije

U kontekstu predstavljanja evropskog medijskog zakonodavnog okvira, istaknute su tri ključne stvari: obezbeđivanje uslova za rad novinara, važnost medija kao i dalje primarnog izvora informisanja građana i uloga regulatora. Povodom uslova za rad novinara naglašena je neophodnost da se novinarima obezbedi sigurnost za njihov život, a zatim i egzistencijalna sigurnost u smislu kvalitetnih uslova za rad (adekvatan ugovorni odnos i naknada za rad). Takođe, naglašena je i važna uloga medija u informisanju građana i postavljeno je pitanje kako očuvati novinarstvo, s obzirom na to da tradicionalni mediji postaju nemoćni u odnosu na digitalne platforme koje, iako nisu mediji u pravom smislu te reči, preuzimaju tu ulogu. Uloga digitalnih platformi kao primarnih "gejtkipera" može doprineti, ali i ugroziti medijski pluralizam i zato je neophodno da se novi Evropski akt o slobodi medija (EMFA), koji predstavlja prvi zakon u ovoj oblasti u EU, posmatra komplementarno sa Aktom o Digitalnim uslugama (DSA), Aktom o Digitalnim tržištima (DMA) i AI Aktom. Povodom uloge regulatornih tela evropska regulativa potvrđuje već ustaljenu ulogu regulatornih tela, ali je proširuje i na online prostor. Istaknuto je da pluralizam podrazumeva i uključivanje različitih grupa i da on ne predstavlja cilj sam po sebi, već da doprinosi vladavini prava i zaštiti ljudskih prava. Zaključeno je da u odnosu na evropski zakonodavni okvir Srbija zaostaje i s tim u vezi preporuke koje su proistekle iz ovog dela diskusije odnose se na to da je neophodno prvo da se zaleže stare "političke rane" i da se sprovede revolucionarna promena REM-a, pa tek onda da se pristupi implementaciji evropske medijske regulative, kako bi ona bila delotvorna.

II Postupanje REM-a

Tokom diskusije istaknuto je da medijska regulativa, ne samo što nije u toku sa evropskom već da je poslednjim izmenama Zakona o elektronskim medijima učinjen korak unazad, jer je dopušteno da se mediji vrate u vlasništvo države i dat je određen "grejs period" trenutnim članovima Saveta REM-a od stupanja na snagu izmena zakona do njihovog prestanka mandata. Glavni deo diskusije bio je posvećen oceni postupanja REM-a, uz sugestiju da bi REM, po uzoru na francuski regulator (ARCOM) ili britanski regulator (OFCOM), trebalo da se stara o poštovanju političkog pluralizma u medijima. Takođe, naglašeno je da REM čak i po prijavama građana ne postupa ili postupa sa zakašnjenjem od 6 meseci i ne objavljuje odluke po prijavama i ne donosi izveštaje o monitoringa programa pružaoca medijskih usluga tokom izborne kampanje. Istaknuto je i da je REM-ovo postupanje uzrokovano i lošim zakonskim rešenjima koja predviđaju prekratki rok tokom izborne kampanje za odlučivanje po prijavama. U prilog tome je istaknuto da OFCOM sam određuje u kojem će roku doneti odluku. Dodatan argument se odnosi na to da niko ispred REM-a nije bio član radne grupe koja se bavila izmenama zakona, kao i da je potrebno da se zakonom odredi potpuna nezavisnost od drugih grana vlasti. Međutim, zastupljena je bila i argumentacija da kratki zakonom predviđeni rokovi ne mogu da opravdaju pasivnost i netransparentnost u postupanju REM-a, jer njegovi odgovori po prijavama kasne više od 6 meseci, a kada odluči po prijavi odluka obično ne sadrži adekvatno obrazloženje. Takođe, dat je primer i Agencije za sprečavanje korupcije koja je zakonom isto u obavezi da u izornoj kampanji sprovede postupak i odluči u rokovima izraženim u danima. Zaključeno je da je neophodno da se nastave dijalozi o ovom pitanju, u kojem bi učestvovalе sve zainteresovane strane, kako bi se došlo do konkretnih rešenja za poboljšanje efikasnosti u postupanju regulatornog tela. Taj dijalog bi moglo da inicira civilno društvo.

III Novi Savet REM-a

U diskusiji je problematizovano i funkcionisanje REM-a posle 4. novembra 2024. godine, odnosno da li će trenutnim članovima Saveta REM-a prestatı mandat u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima ili će Savet nastaviti sa radom. Zaključeno je da, prema jezičkom tumačenju odredbi zakona, mandat članovima Saveta REM-a prestaje 4. novembra, osim ukoliko Ustavni sud ne pokrene postupak ocene

ustavnosti i zakonitosti te odredbe na osnovu inicijative članova Saveta i ne izrekne privremenu meru kojom bi članovi ostali na poziciji dok Sud ne donese odluku ili dok im ne istekne puni mandat od pet godina. Takođe, naglašeno je da se u javnosti pojavljuju oprečne informacije u vezi sa ovim postupkom, te da ministar informisanja kaže da postupak imenovanja novih članova neće započeti dok Ustavni sud ne odluči, dok ministarka za evropske integracije ističe sasvim suprotno da će članovima prestati mandat 4. novembra. Preporuke koje su proistekle iz ovog dela diskusije oslanjaju se na gore navedenu preporuku da je neophodna revolucionarna promena REM-a, i predlaže se da zakonom ovlašćeni predlagači što pre razmisle i odaberu konkretna lica koja će biti njihovi kandidati. Takođe, istaknuto je i da će oni koji imaju tu mogućnost, u najkraćem roku, pokušati da iniciraju u Skupštini sazivanje sednice Odbora za kulturu i informisanje u cilju pokretanja postupka imenovanja novih članova Saveta REM-a.